

Pædagogisk læreplan for Andersen & Ko 2021

Andersen & KO
PRIVAT VUGGESTUE & BØRNEHAVE

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Om skabelonen

Denne skabelon henvender sig til jer, som er ledere og pædagogisk personale i dagtilbud. Formålet med skabelonen er at inspirere og understøtte udarbejdelsen af jeres lokale pædagogiske læreplan.

Den grundlæggende ramme for udarbejdelsen af den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven med tilhørende bekendtgørelse, der er omsat i Børne- og Socialministeriets publikation [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, 2018](#). Det er hensigten, at I skal bruge publikationen, når I arbejder med skabelonen.

Skabelonen indeholder alle de lovmæssige krav til at udarbejde den pædagogiske læreplan. Samtidig understøtter skabelonen jeres overvejelser vedrørende den løbende dokumentation og evaluering af arbejdet med den pædagogiske læreplan.

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for det pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse, hvor legen er grundlæggende, og børneperspektivet er tydeligt. Jeres konkrete læreplan giver jer en ramme til at arbejde systematisk med at planlægge, følge op på og videreudvikle kvaliteten i det pædagogiske læringsmiljø i jeres dagtilbud i forhold til jeres børnegruppe.

Inden for de krav, der følger af dagtilbudsloven, er det op til jer at beslutte, hvordan I konkret vil arbejde med den pædagogiske læreplan. Jeres læreplan skal være et dynamisk og meningsfuldt dokument, som peger fremad, og som I kan bruge aktivt i den løbende udvikling af den pædagogiske kvalitet og jeres pædagogiske praksis.

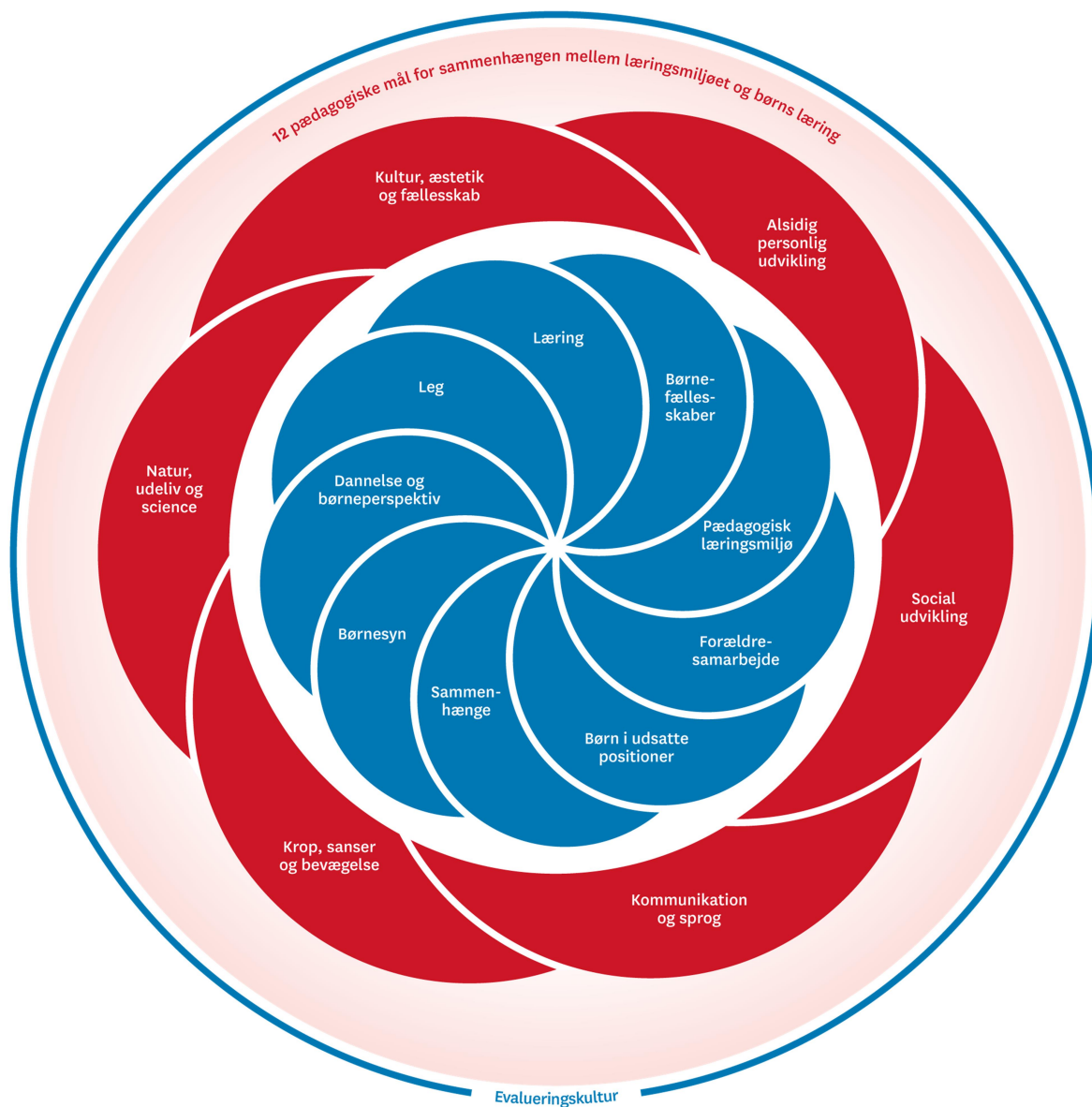
[Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#)

Brug af skabelonen

Når I udfylder skabelonen, skal I klikke på *skrivefeltet*. I kan fremhæve tekster og indsætte billeder.

I kan slette denne side ved at markere teksten og billedet og trykke *delete*. I kan også slette den sidste side, hvis I ønsker det.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i

publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Hvem er vi?

Andersen & Ko skal være et **trygt og hjemmeligt sted**, hvor børnene trives i et **inspirerende miljø**, hvor udvikling og læring er i fokus. En udvikling og læring der får de bedste betingelser gennem legen. Vi har stor respekt for børnenes egen leg, da vi mener, at barnets vigtigste mission i såvel vuggestuen som børnehaven netop er at lege.

For at barnet trives er det nødvendigt, at vi er **tydelige voksne**, der dels møder barnet med **nærhed og anerkendelse**, men også påtager os det ansvar det er at opdrage barnet ved at guide det og ved at sætte grænser. Vi har fokus på **den gode relation**, hvad enten det drejer sig om børn, forældre eller os som personale.

Bare fordi der er samlet mange børn på et sted, behøver det ikke at føles som en institution. Derfor er Andersen & Ko, så vidt som muligt, **indrettet som et almindeligt hjem** med sofaer, spisebord, børnesenge osv. På den måde skabes en privat atmosfære, som smitter af på både børn og voksne.

I Andersen & Ko arbejder vi bevidst med;

"At alle hjælper hinanden til at blive den bedste udgave af sig selv" – Hvad enten det er børn, personale og forældre.

Vi skaber et miljø hvor alle oplever sig set, hørt, anerkendt og som en del af fællesskabet.

At være troværdige og engagerede er nøgleord for os. Det er samtidig en selvfølge, at vi arbejder professionelt med det pædagogiske felt i et uhøjtideligt miljø.

Vi ser barnet som ligeværdigt og viser respekt for barnets følelser, behov og mening. Det er ikke ensbetydende med, at vi voksne skal acceptere alt men vi skal huske på, at vi er børnenes rollemodeller på godt og ondt.

Vi betragter hverdagen som en helhed, hvor læring finder sted over alt og hele tiden. Alt hvad der foregår i løbet af dagen, ser vi som midler til at opnå vores mål.

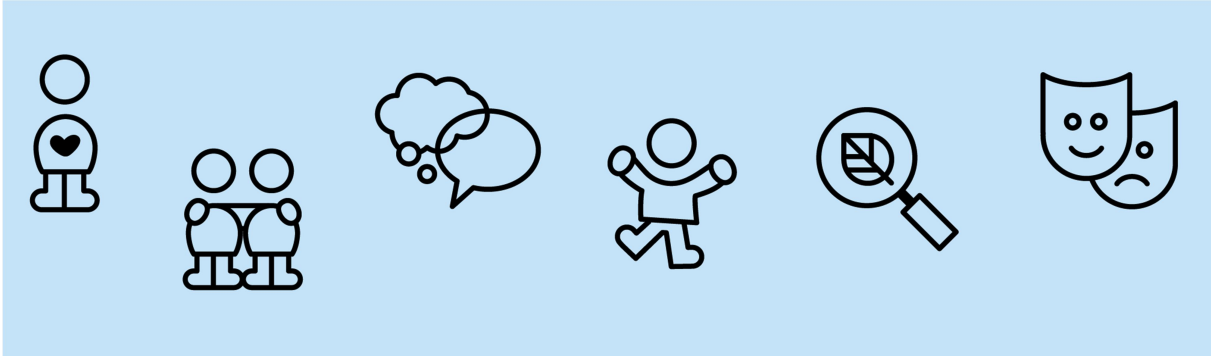
Legen betyder meget i Andersen & Ko, og vi prioriterer den frie leg børn og børn imellem, samt voksen og barn imellem.

Leg er det bedste forum til at skabe læringsrum for udvikling af kompetencer.

Hele tiden er det relationen og måden vi forholder os til hinanden på, der er det vigtigste for os, uanset om det er børn, forældre eller personale. For når den gode relation er til stede, opnår vi den tryghed der er så afgørende for udvikling.

Vi ser forældre som en ressource, der altid vil deres børn det bedste. Vi har fokus på den gode relation i forældresamarbejdet. Den gode relation til forældre indebærer for os i Andersen & Ko tydelig og anerkendende kommunikation, hvor barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse er omdrejningspunktet.

Vi vil gerne medvirke til at inspirere børnene, fastholde traditioner, samt, i det hele taget, at give børnene nogle gode oplevelser. Det er vi voksne – forældrene hjemme og personalet i i Andersen & Ko – der har ansvaret for børnene og det er os, der skal fungere som guider for barnet og være bevidste om, at vi er rollemodeller for børnene. Det er os der skal hjælpe barnet i refleksionen og forsøget på at finde veje, muligheder og svar.

Pædagogisk grundlag

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

”De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Først forholder I jer til de fem elementer:

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber.

I kan beskrive elementerne samlet eller hver for sig.

De øvrige elementer i det pædagogiske grundlag skal ifølge loven fremgå særskilt af den pædagogiske læreplan. Disse elementer forholder I jer til lidt senere.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 15

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Børnesyn

Det skal være betydningsfuldt og sjovt at være barn. Barndommen skal grundlæggende udgøre en tryk opvækst for den enkelte. Nærværende, lydhøre voksne, der giver oplevelse af AHA – UHA - JUBII oplevelser skal krydre opvæksten. Alt giver næring til læring.

Personale og forældre skal i samspil og dialog vise vejen. Målet er at støtte det enkelte barns selvudvikling. Personalet vægter, at alle børn oplever sig set, hørt og forstået.

Det betyder i praksis at vi bestræber os på at møde barnet og dets oplevelser, vise barnet, at man har forstået og ved, hvad det føler og oplever, gerne vil og ikke vil osv.

Anerkende at vi er forskellige individer, med forskellige ønsker og behov. At danne anerkendende relationer kræver en vis grad af selvindsigt eller selvafrænsning forstået på den måde, at det betragtes som en kvalitet at kunne skelne sin egen oplevelse fra barnets. Generelt i dagligdagen, er det den voksnes udspil, der lægger op til gensidig definition eller forståelse af relationen. Det enkelte barn har fortsat mulighed for at have sit eget perspektiv, også selv om det evt. er forskelligt fra den voksnes. Den voksne anerkender barnets mening og perspektiv og lægger således ikke op til, at der kun er én rigtig måde at se tingene på. Dette understøtter barnets mulighed for at udvikle tillid til sit eget perspektiv, også selv om det er forskelligt fra andres. Anerkendelse kan godt forenes med et nej. Barnet mødes f.eks. med: "Jeg kan se, at du gerne vil... - Jeg bestemmer/vil gerne have at du... ". Ingen læring og dannelse uden opdragelse. Personalet er opmærksomme på, bevidste om og tager ansvar i forhold til hvad og hvorfor vi anerkender.

Man skal behandle mennesker ulige, for at sætte dem på lige fod. Når barnet mødes med kun én mulighed for deltagelse, er vejen til anerkendelse forringet. Vi kan med en forudindtaget tilgang til andre personer komme til at tolke uheldigt og tro, at vi kender til personens opvækst, værdier og samspil. Hvordan vil vi som voksne gerne ses, høres og opleves i vores voksne relationer? Vi skal være overfor andre som vi ønsker selv at blive set. Og dette starter i mødet med voksne i daginstitutionslivet.

At kunne opdele børnene i mindre grupper prioriteres og giver et større nærvær for både voksne og børn. De voksne hjælper børnene til at blive opmærksomme på hinanden, italesætte følelser og handlinger, med udgangspunkt i barnets alder og udviklingstrin.

Konfliktløsning er en vigtig del af dagligdagen, hvor mange børn og voksne mødes. Mange samtaler over dagen handler om at lytte til og forstå hinandens grænser og intentioner.

Hos de yngste børn (1-2 år) er vi bevidste om at barnet har egen vilje og kompetence til at byde ind. Samtidig er denne aldersgruppe fortsat meget impuls styret og her er det ekstra vigtigt som voksen at skelne imellem barnets intention og handling.

Hos de lidt ældre børn (3-4 år) oplever vi at koble os på børnenes initiativer, når det kommer til lege og social læring. Her er der langt mere egen vilje på spil i samspillet. Rigtigt/forkert og eller fair/unfair. Samtidigt er der et spændingsfelt der er på spil for barnet i relationen – nemlig værdighed og samhörighed. Kan jeg bevare min værdighed, holde fast i min vilje, sætte mine grænser og være i samhörighed med mine venner. Her er der en vigtig opgave hos vi voksne både at se det spændingsfelt barnet står i, guide igennem og vise via vores relation til barnet og voksen/voksen imellem at vi er bærende rollemodeller.

Hos de ældste børn (4-6 år) fortsættes det startede pædagogiske arbejde som er beskrevet i ovenstående. I arbejdet med denne aldersgruppe er vi som voksne bevidste om udvikling af barnets individualitet, rolle og selvstændighed ind i et gruppefællesskab og som individ. Personalets arbejde består her meget i at anerkende og høre barnets egen mening. De voksne arbejder i høj grad her med at sætte overordnede rammer der skaber rum til børnenes selvvalgte og selvstyrede aktiviteter, indenfor den ramme de voksne har sat.

Det at være barn har en værdi i sig selv, og børn har ret til leg, medbestemmelse, til at være forskellige og udvikle sig i forskelligt tempo. Børn skal ses som aktive medskabere af deres egen læring og udvikling - i rammer som det pædagogiske personale har ansvaret for. Det er altafgørende for børn, at de oplever omsorg, tryk og nærvær, samt at de bliver stimuleret og udfordret tilpas. Vigtigheden af at de voksne kan være en tryk base at tage udgangspunkt fra og kunne finde tilbage til, betyder, at der skal være en voksen i øjenhøjde, som er tilgængelig. Børnene bevæger sig med tiden længere og længere væk fra sin tryk base, men har fortsat brug for at vende tilbage for at blive bekræftet, trøstet eller hygget om.

Dannelse og børneperspektiv

Værdier og viden som er vigtig for os i Andersen & Ko at formidle til børnene: Alle er vigtige for fællesskabet – vi er i kraft af hinanden. Barnet oplever 'Jeg kan påvirke verden', og jeg har ret til at have min mening og vil øve mig i hvornår og hvordan jeg fortæller min mening til andre. Jeg behandler andre som jeg gerne selv vil behandles Vi øver hver dag forståelse for hinanden og intentioner bag en handling og vi øver at forstå, at handlinger kan have en konsekvens. Familien er vigtig og kender mig bedst. I Andersen & Ko. kender de mig bedst, som jeg er i der.

Vi øver empati ved at kunne tage hensyn, anerkende, være ærlig, mærke efter, hvordan oplevelser føles på egen krop Ved børnenes eget perspektiv og deres ret til medbestemmelse har barnets alder en afgørende betydning for hvor og hvornår den voksne guider, vejleder og griber ind. Anerkendelse betyder ikke altid at mødes med et ja – men at blive set, hørt og forstået. Vi arbejder med at gøre børnene til aktive deltagere ved at de voksne går foran - bagved - ved siden af, bygger broer mellem børn og aktiviteter ved nærmeste udviklingszone, indbyder og tilbyder, lytter – er forbilleder – igangsættere og inspiratorer og som udnytter børnenes nysgerrighed og virkelyst. Inddragelse af børnene – så de bliver nysgerrige på hinanden og stiller spørgsmål til hinanden. Legitim perifer deltagelse - børn, der kan have brug for at kigge på afstand for at læse og forstå en kontekst for selv at kunne byde ind. Vi skal være opmærksomme på at børn i alderen 0-4 år lærer bedst når noget er håndgribeligt før det kan blive begribeligt, og de derved kan integre det og stå for det selv. Børn i alderen er 4-6 år er mere udviklet i hjernen og kan indtage læring om dannelse med et børneperspektiv i en mere kommunikativ form.

Dannelse er en dybere form for læring, hvor barnet som aktiv deltager forankrer værdier og viden i egen personlighed. Værdier og viden bruges som rettesnor for at orientere sig og handle i en global verden - som et hensynsfuldt, kritisk og demokratisk menneske. Derfor skal dagtilbud give børn medbestemmelse og medansvar og sørge for, at de føler sig set, hørt og taget alvorligt. Li-

gestilling og demokrati skal medtænkes i det daglige pædagogiske arbejde.

Leg

Vi har i Danmark en lang tradition for at arbejde med børns engagementer og medinddrage deres interesser og ønsker i de aktiviteter, der tilbydes i daginstitutionen. Det betyder også, at vi altid har givet børn plads – tid og rum – til at lege.

I Andersen og Ko arbejder vi meget med guidede og rammesat leg. Forstået på den måde vi er overvejende katalysator for den overordnede ramme og pædagogisk formål med den leg vi igangsætter. Inde i denne ramme er der plads til alt hvad den styrkede læreplan ønsker for legen i daginstitutioner. Ydermere styrker vi barnets koncentrations evne, sproglige færdigheder da vi hele tiden er bisidder i legen og klar til at guide og støtte børnene i at kunne fastholde legen og udvikle forståelse for hinanden på tværs af alder.

Nogle lege er direkte interaktion mellem børnene og andre har mere fokus på leg ved siden af hinanden. En nærværende voksen fordrer at legen udvikler sig positivt og børne fællesskabet styrkes.

Ofte er de lege vi bliver katalysator for startet med børnenes egen igangsætning og ide, hvilket giver os voksne mulighed for at gribe barnets initiativ og støtte i udfoldelsen.

Børns leg er en vigtig og grundlæggende forudsætning for børnenes sociale og personlige læring og udvikling, og legen har en værdi i sig selv. Leg dækker både børns spontane leg på deres helt egne præmisser, og den leg, der igangsættes, rammesættes og understøttes af de voksne omkring børnene.

Læring

Dannelsen af neurale netværk har betydning for vores læring. Hjernen gemmer kompetencer ud fra de erfaringer, vi gør os, i det miljø, vi vokser op i. Hjernen lærer hele livet, men aldrig så intens som i barneårene. Det lille barns læring sker i samspil med andre. En stor del foregår gennem legen og fantasien, hvor barnet eksperimenterer og udforsker muligheder og begrænsninger i forhold til sig selv og sine omgivelser, er aktiv og bruger sine sanser.

Vi har listet op i punktform hvordan vi i Andersen & Ko forstår hvad der har betydning for børns læring.

- Det enkelte menneske er unikt og har sin personlige læringsstil.
- Barnet tilegner sig erfaringer, færdigheder og kompetencer.
- Barnet oplever, sanser, undersøger og reflekterer.
- Barnet bruger tidligere erfaringer og viden til at lære nyt.
- Barnets relationer til voksne og børn har stor betydning i læreprocesserne.

Vi voksne tager udgangspunkt i børnenes udviklingstrin, interesse og den enkeltes formåen for at sikre nye udfordringer og kompetencer og for at fremme lysten til aktivitet. Barnet har nogle ressourcer, vi kan bygge videre på. Vi skal ikke finde fejl, men kende ressourcerne og give pædagogisk støtte til at udvikle barnet på dets givne udviklingstrin. Og med en viden om vi alle har forskellige måder at optage ny viden på.

Hvad siger dagtilbudsloven om læring? Læring skal forstås bredt og dækker over børns kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive udvikling og forståelse. Læring sker gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter, rutiner, udforskning af naturen og ved at blive udfordret. Børn lærer bl.a. ved at udforske med krop og sanser, ved at undre sig og ved at eksperimentere.

Børnefællesskaber

I Andersen & Ko understøtter vi udviklingen af både børnefællesskaber og sikre det sociale rum,

hvor det enkelte barn lærer og udvikler sig.

Vi er i kraft af hinanden, og evnen til at inkludere er ikke noget barnet besidder fra start, det er noget barnet lærer via det fællesskab og miljø denne er en del af.

Andersen & Ko består af 2 vuggestuegrupper med ca. 10 børn i hver, og en børnehave med ca. 23 børn. Under denne overordnede organisatoriske ramme vægter vi følgende for børnefællesskabet:

- Børnene leger på tværs af alder og køn på den enkelte stue
- Børnene opdeles i grupper hvor de andre børn er alderssvarende og aktiviteter kan tilpasses børnenes udviklingstrin
- Hvis vi observerer venskaber og kemi mellem børn på tværs af vuggestuegrupperne, prioriterer vi at man kan besøge hinanden på den ene eller anden stue
- I vuggestuen har vi fælles legeplads og skaber derfor rum for udvikling af børnefællesskaber på tværs af stuerne
- Vi gør meget ud af at have kendskab til børnene på tværs af vuggestuerne og børnehaven
- Når et vuggestuebarn skal overgå til børnehaven prioriterer vi at tage på besøg med madpakke i børnehaven

Forældre er også en stor del af at skabe sunde børnefællesskaber i Andersen & Ko. Både når de færdes i institutionen og udenfor. Hvordan omtaler man andre børn og forældre overfor sit eget barn. Hvilken rollemodel er du som forældre når det kommer til sociale fællesskaber.

Børnefællesskaber skal skabe rum for, at børn kan etablere venskaber på tværs af alder, køn og kultur, og at mobning forbygges.

Pædagogisk læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Pædagogisk læringsmiljø

I Andersen & Ko er der overordnet 3 læringsrum;

- **Rutiner:** Alt hvad der sker hver dag – når børnene hentes og bringes, til formiddagsfrugt, samling og frokost, rutiner omkring middagsluren, i garderoben, i puslesituationer, til eftermiddagsmaden m.m.
- **Planlagte aktiviteter:** Projekter, ture, temaer m.m. Alt det de voksne planlægger, organiserer og gennemfører.
- **Børnekulturen:** Det som foregår imellem børnene, når vi voksne træder tilbage og overlader initiativet til børnene selv. Læring foregår i høj grad også når børnene leger og udforsker på egen hånd.

Vi i Andersen & Ko skaber oftest rum i rummet, der fremmer den koncentrerede leg, hvor børn og voksne mødes og fremmer fundamentet for læring. Vi oplever at når vi eksempelvis slår vores lille bord ned og finder små dukker og tilbehør frem, så skabes der et lillerum i det store rum, hvor der er plads til fordybelse. Vi prioriterer således opdeling i tydelige legezoner der signalerer det, man gerne vil, og udtrykker det, der kan foregå. Ligeledes er der legetøj der frit kan leges med hele tiden og så er der legetøj vi voksne finder frem og fordyber os sammen med børnene.

Der foregår således læring i alle kroge af børnenes hverdagsliv. Der er de voksnes rolle og opgave at understøtte, inspirere og udfordre denne proces. Det er vores opgave som voksne, at vi løbende tilgodeser alle læringsrum. Herunder er flere eksempler på, hvad børnene lærer på forskellige tider og hvordan vi skaber små læringsrum i de store rum;

- **Tur.** Nogle gange er det turen i sig selv der er formålet. Andre gange vælges børn til at tage på tur, for at give plads og skabe ro derhjemme på stuen, så der er mulighed for at lave noget for en mindre gruppe.
- **Den voksne sidder på gulvet.** Det nye barn, der lige er startet i vuggestuen oplever tryk ved at kunne sidde hos den voksne og så langsomt indtage stuen i det tempo der passer til det enkelte barn. Ofte kravler det lidt væk, vender sig om og ser den voksne stadig er der, kravler videre, for pludseligt at vende om og kravle tilbage til den voksne for at sidde på skødet. Først når barnet er tryk ved de voksne og livet på stuen, er det klar til at indtage de andre stuer og legepladsen. Det er forskelligt hvor lang tid det tager men vi prioriterer, at barnet får den tid og det kærlige skub nogle har brug for, til at kunne indtage hele vuggestuen. Det samme gør sig gældende for børnehavebarnet – at få plads og tid til at indtage huset i et tempo, hvor barnet selv kan følge med, men vigtigst af alt, at det foregår med en tryk voksen ved sin side.
- **Produkt - at fremstille noget.** Det skærper koncentrationen og styrker fællesskabet. Barnet skal forstå en besked og lære at vente på tur. Det bliver introduceret til nye ting og oplever hvad det selv kan.
- **Borgerhuset.** Masser af rum og plads, hvilket giver nye oplevelser for børn og personale, da vi ofte blandes på tværs af stuerne. Barnet får nye oplevelser og det lærer noget om regel lege.
- **Ude.** Der er god plads og grov motoriske udfordringer, idet barnet er som oftest er mere fysik aktiv ude end inde. Barnet får skærpet sanserne og lærer noget om naturen - eksempelvis årstiderne. Legene ude er tit forskellige fra de lege der leges inde.
- **Inde.** Det styrker de sociale kompetencer, idet der er mindre plads inde end ude. Det betyder, at vi ofte leger lidt mere stille lege og skal tage mere hensyn til hinanden, med konflikthåndtering til følge. Barnet lærer at begå sig i et hus med bl.a. møbler, toilet, stearinlys, potteplanter, skuffer, døre, legetøj og ikke mindst hvordan man omgås disse ting.

Omfatter både leg, spontane og planlagte aktiviteter og rutiner. Tilrettelæggelsen skal ske ud fra hensyn til børnenes perspektiv og børnefællesskabet. Samspil og relationer mellem det pædagogiske personale og børnene har stor betydning for at børnene trives, lærer, udvikler sig og dannes.

Samarbejde med forældre om børns læring

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Samarbejde med forældre om børns læring

Samarbejdet mellem forældre og personale bygger på gensidig respekt, tillid, forståelse og klare forventninger til hinanden. Vi tager udgangspunkt i, at forældrene kender deres børn bedst og at vi kender børnene bedst som de er, når de er i Andersen & Ko. Forældre inddrages altid i forhold vedrørende deres eget barn. Forældre og personale må tale sammen for at forstå hinandens holdninger og respektere hinanden.

Vi ønsker at nye familier aktivt vælger os til, og at samarbejdet etableres fra start.

Vi oplever det som værdifuldt at.

- Starten i Andersen & Ko er højt prioriteret, tryghedsskabende og med så tydelige aftaler som muligt
- Der afholdes forældresamtaler. Både faste og hvis der skulle være behov for ekstra.
- Den daglige snak pædagog og forældre er fundamentet for samarbejdet
- Forældre og personale i samarbejde kan bidrage ved fælles arrangementer/traditioner i Andersen & Ko.
- At vi bidrager med hverdags fortællinger om jeres barn. Det skaber en oplevelse af at blive set

Forventninger til personale og forældre.

- Har en dialog om barnet og gensidige forventninger til indkøringen inden start.
- Åben og tydelig kommunikation. Alt hvad der forgår i hjemmet reflektere ind i barnet og kan være en afgørende faktor for trivsel.
- Vi forventer, at du som forælder: -har tid til at give besked morgen /eftermiddag hvis der er særlige hensyn eller begivenheder, der er vigtigt for barnets dag .
- At du orientere dig i nyhedsbreve og andet dokumentation omkring dit barns hverdag
- henvender dig til pædagoger eller ledelse, hvis der er noget du er i tvivl om, undrer dig over eller er uenig i.

Forældresamarbejde forudsætter tillid og respekt og hvor begge parter medvirker til at bygge bro mellem hjem og dagtilbud. Som professionel stiller det krav om viden ift. pædagogik, børns udvikling og børnefællesskaber og om relation mellem personale og forældre. Graden af relation hænger ofte sammen med barnets alder. Jo mindre barnet er jo tættere relation, ligesom forældre kan have forskellige behov. Der er forældre som personalet er i tættere kontakt med end andre og der skelnes ikke mellem mor og far.

Med forældresamarbejde om børns læring forstås netop et samarbejde, hvor såvel dagtilbuddet som forældrene har et ansvar for eget barn og børnegruppens trivsel og læring

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Børn i udsatte positioner

I Andersen & Ko organiserer og tilrettelægger vi det pædagogiske læringsmiljø, så det også tilgodeser og understøtter børn i udsatte positioner: Forældre kender barnet, som det agerer hjemme sammen med familie og venner. Vi kender barnet, som det agerer i Andersen & Ko. Kun sammen kan vi se barnets styrker og potentialer.

Politisk har inklusion været på dagsordenen de seneste år men en dagsorden, der mest handler om inklusion af børn med specielle behov.

I den styrkede læreplan tænkes der mere i retning af børn og familier der kan have en svag socioøkonomisk baggrund, børn med en fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, børn i risiko for at stå uden for fællesskabet mv.

Hvordan arbejder vi i Andersen & Ko med at skabe et læringsrum, hvor både pædagogik og fællesskab er i fokus.

Daniel Stern, professor i psykologi: ”Børn er født med evnen til at indgå i relation med omverdenen, og det er i de situationer, de lærer, hvordan de selv, andre og verden fungerer. Deltagelse i sociale fællesskaber er en forudsætning for en sund udvikling af både personlighed og det sociale liv.”

Sådan er det for os alle. Store som små, familier i udsatte positioner eller ej.

Rent pædagogisk og humanistisk kan det kræve ekstra af personalet og være opmærksom på den tilknytning, barnet oplever i Andersen & Ko.

Gennem relationer til andre børn og voksne lærer barnet egne behov at kende og udvikler evnen til at indgå i fællesskaber og skabe venskaber. Og her skal vi voksne være opmærksomme på at et barn i udsat position kan have en større grad af behov for tryghed, nærhed, voksen kontakt og kommunikation direkte til barnet fremfor kollektive beskeder. Samtidig kan børn i udsatte positioner have brug for mere tid til almindelige dagligdags opgaver og aktiviteter. Mere guidning og støtte til at opsøge og fastholde venskaber.

Her har vi allerede erfaring for at de små rum vi skaber i det store rum, har en gavnlig effekt på dette.

Det pædagogiske personale har et ansvar for at støtte børn med forskellige udfordringer og sikre, at alle børn deltager i fællesskabet. Det er afgørende, at børn i udsatte positioner – på lige fod med andre børn – mødes af positive forventninger.

Sammenhæng til børnehaveklassen

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen?

Vi har gennem hele året en løbende snak omkring Boblen, skolen og de øvrige børnehaver i byen. Vi går ind imellem forbi Boblen og skolen når vi går tur og vi får tit besøg af gamle bør, som er medovre i vuggestuen eller børnehaven for at hente en søsken.

Efter sommerferien begynder vi at samle de kommende skolebørn i en gruppe for sig selv 1-2 formiddage om ugen, hvor vi besøger skolen, Boblen og de øvrige institutioner og snakker om hvilke voksne og børn derfra der skal starte.

Efter jul mødes vi i Hallen med nogle af de andre førskolebørn, hvor vi laver forskellige aktiviteter, alt sammen med det formål, at vi alle skal kende hinanden lidt inden vi starter i Boblen. Det er bare sjovere at have første dag i Boblen sammen med 70-100 andre børn når man i det mindste kan genkende nogen af dem.

Skolen kommer også på besøg hos os en enkelt gang og hilser på samtidig med, at vi deltager i overleveringsmøder og lign.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Vi går ofte på tur rundt i området, det være sig under tunneller, ned til søen, den gamle kirkegård, den nye kirkegård, skoven, stadion, stisystemerne, legepladserne eller til de øvrige institutioner. Vi har børnene med i dagligvarerbutikker, på besøg i kirken, i hallerne og skolen. Vi snakker med skolebørnene i deres frikvarter, som tit holdes lige uden for vores legeplads eller med Klub 60, når de træner Krolf.

Vi snakker, undersøger og undres sammen både store og små. Vi kører med bussen, tager til forestillinger på skolen og deltager i de lokale aktiviteter der sættes i gang uanset årstid.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

"Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal indtages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Det er vigtigt for os, at vi hele tiden har fokus på, at vi skal være et rart sted at være for både børn og voksne. Det gælder både den måde vi har indrettet os på, den måde vi er organiseret på og ikke mindst de ting vi omgiver os med.

Vi er et hus under konstant forandring, idet vi hele tiden forsøger at tilpasse os i forhold til den aktuelle børnegruppe og dennes behov. Vi ser på hvordan børnene trives, udvikles og lærer og indretter os efter det. Det vil sige, at både indretning, legetøj, aktiviteter og struktur justeres i forhold til den givende børnegruppe på stuen og i huset. Personalet bruger sig selv som facilitator og italesætter overfor børnene hvad de ser og hører der sker, hvilket styrker og støtter børnene i at forstå sig selv og andre og dermed sikre et bedre miljø for alle.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Mål

Vi ønsker, at barnet, mens det går i Andersen & Ko, skal have mulighed for:

- At opbygge sit selvværd og sin selvtillid.
- At få del i betydningsfulde sociale og kulturelle erfaringer.
- At udfolde sig som en stærk og alsidige person.
- At opleve sig selv som værdifulde deltagere i et socialt og kulturelt fællesskab.

Hvilke kompetencer og erfaringer ønsker vi at udvikle hos barnet:

- At barnet føler sig værdifuldt og socialt accepteret.
- At barnet lærer at vise hensyn og drage omsorg for andre.
- At barnet kan mærke, forstå og acceptere egne og andres grænser.
- At barnet lærer at udfolde sig og afprøve egne potentialer.
- At barnet bliver selvhjulpen.
- At barnet udfolder sig som selvstændige personer, der kender sit eget værd og kan tage ansvar for egne handlinger.

Metode

Det opnår vi ved:

- At møde barnet med anerkendelse, så det føler sig set, hørt og forstået.
- At de voksne er gode rollemodeller, der er ansvarlige, omsorgsfuld og nærværende.
- At tilrettelægge meget af det praktiske, så barnet selv kan.
- At skabe rammer så barnet får mulighed for at danne positive relationer.
- At stille krav, der er afpasset det enkelte barns formåen.
- At tilbyde aktiviteter som tilgodeser barnets aktuelle udvikling.
- At barnet hjælpes med at sætte ord på egne og andres følelser.
- At præsentere barnet for reelle valgmuligheder.
- At give plads til barnets fri leg, så det bl.a. få tid og rum til fordybelse.
- At arbejde med barnets bog.

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Mål

Vi ønsker, at barnet, mens det går i Andersen & Ko:

- Anerkendes og respekteres som den person det er og at det oplever at høre til.
- Oplever tryghed og tillid i dets relationer til både voksne og andre børn i et miljø der er kendetegnet ved rummelighed og ved, at der tages afstand fra mobning, drillerier og hvor ingen holdes udenfor.
- Inddrages og opmuntres til at være en aktiv deltager, der samarbejder med andre.
- Oplever indflydelse og medbestemmelse i hverdagen.

Hvilke kompetencer og erfaringer ønsker vi at udvikle hos barnet:

- At barnet kan indgå i nære venskaber med et eller flere børn.
- At barnet lærer at løse konflikter og forhandle i et samarbejde med andre børn og voksne.
- At barnet lærer andres og egne følelsesmæssige behov at kende, samt viser og giver udtryk for disse.
- At barnet lærer at forstå og tage hensyn til andre.
- At barnet udviser forståelse og accept for sociale spilleregler og normer.
- At barnet indgår i fælles lege og aktiviteter, der enten af styret barnet, andre børn eller de voksne.

Metoder:

Det opnår vi ved:

- At barnet er tilknyttet en bestemt gruppe.
- At barnet får mulighed for at lege, samarbejde og løse opgaver i fællesskab med andre og på tværs af grupperne.

- At støtte barnet i at danne venskaber og komme med i grupper, hvor de kan give og opnå anerkendelse fra andre.
- At opfordre til samt anerkende, at barnet hjælper andre børn og de voksne.
- At hjælpe og støtte barnet, når vi oplever at det har behov for at sige til eller fra overfor andre.
- At have faste rutiner, så barnet kender en lang række punkter i løbet af dagen, da det giver barnet overskud til at klare de udfordringer det møder ind imellem og i det planlagte.
- At møde barnet med omsorg og respekt, så det udvikler konstruktive relationer til andre voksne og børn, herunder lære at tage og give.
- At give barnet mulighed for at samarbejde om fælles projekter med andre og her afprøve nye fremgangsmåder.
- At give barnet indflydelse på sit eget hverdagsliv, herunder at fortage valg og tage konsekvensen af disse.
- At barnet får have mulighed for at kommunikere med andre om det, der opleves sammen, og indgå i en hverdag, der lægger op til fortællinger om gruppens fælles oplevelser.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtiltagelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Mål:

Vi ønsker, at barnet, mens det går i Andersen & Ko:

- Skal udvikle sine sprog igennem hverdagens aktiviteter.
- Skal udfordres til sproglig kreativitet.
- Skal støttes i, samt udvikle sin nysgerrighed i forhold til tegn, symboler, tal, bogstaver og IT.
- Skal støttes i at benytte forskellige kommunikationsformer.

Hvilke kompetencer og erfaringer ønsker vi at udvikle hos barnet:

- At barnet har lyst til at udtrykke sig sprogligt i det omfang det evner.
- At barnet sprogligt kan give udtryk for sine følelser, tanker og meninger.
- At barnet udvikler et godt og nuanceret ordforråd samt et korrekt dansk.
- Barnet skal udover talesproget stifte bekendtskab med skriftsprog, tegnsprog, kropssprog og billedsprog.
- At barnet lærer at kommunikerer imødekommende både verbalt og nonverbalt.

Metoder:

Det opnår vi ved:

- At snakke med og ikke til barnet.
- At være aktivt lyttende og lade barnet komme til orde både med ord og med mimik.
- At bruge sproget aktivt gennem sang, musik, højtlesning, dialogisk læsning, rim og remser.

- At vi voksne italesætte handlinger, oplevelser og følelser overfor barnet.
- At vi indimellem organiserer os i små grupper.
- At tale lære barnet at forstå sammenhænge mellem kropssprog, mimik og tale.
- At give børnene mulighed for at lege og tale sammen.
- At benytte forskellige sproglige kommunikationsformer.
- At opfordre barnet til at tage del i dialogen.
- At bruge gentagelser.
- At tale og synge langsomt.
- At støtte barnets sproglige initiativ.
- At gentage hvad barnet siger, for at få kontakt til at putte mere på dem.
- At have en sangkuffert, hvor barnet selv kan tage en ting fra – en ting der betyder at der skal syn- ges en bestemt sang.
- At have en sprogkuffert, men forskellige ting og redskaber, der er med til at styrke barnets sproglige udvikling.
- At bruge mimik/grimasser.
- At præsentere barnet for at bruge IT i hverdagen enten til at finde informationer eller til spil.
- At opfordre barnet til at skrive (børnestave), tælle og spille spil.

Herunder et eksempel:

Hvis vi ser 2 eller 3 voksne, der snakker sammen, så afbryder vi dem ikke. Vi kan se og høre at de har en samtale og det respekterer vi. Dette er vigtigt at have i baghovedet, for vi forventer at vores børn langsomt lærer denne form for respekt for andre mennesker. Men at få denne respekt for andre mennesker handler om øvelse og ikke mindst gode rollemodeller – jer som forældre og os som de voksne i børnehaven. Det er vigtigt at huske, at den snak Britta (pædagog i børnehaven) har med barnet Peter, skal respekteres på samme måde, som hvis hun havde en samtale med en voksen

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Mål:

Vi ønsker, at barnet, mens det går i Andersen & Ko, skal have mulighed for:

- At opleve glæde ved, accept af og forståelse for deres egen krop og opleve glæden ved at være i bevægelse.
- At opleve fysisk sundhed, blandt andet med fokus på hygiejne og bevægelse.
- At opleve fysiske udfordringer.
- At tilegner sig den fysiske, kulturelle og sociale omverden med alle sine sanser.

Hvilke kompetencer og erfaringer ønsker vi at udvikle hos barnet:

- At barnet oplever lyst og glæde ved at bruge kroppen og være i bevægelse.
- At barnet lære at forstå verden og sig selv gennem sine sanser.
- At barnet opnår en alderssvarende fin og grov motorik.
- At barnet får mulighed for at styrke sin udholdenhed.
- At barnet udvikler fornemmelse af hvordan kroppen fungerer, dens styrker, svagheder og grænser.
- At barnet får kendskab til en sund ernæring.
- At barnet bliver selvhjulpen.

Metode

Det opnår vi ved:

- At vi har og bruger et inspirerende og udfordrende legemiljø inde. F.eks. i kraft af balanceredskaber, taktiplader, sansegynge og kravle tunnel.
- At vi har og bruger et udfordrende og inspirerende legemiljø ude. F.eks. i kraft af rutsjebane, sand-

- kasse, hængekøjer, balancebomme, løbecyklar, frugttræer, nålegran og blomster.
- At barnet jævnligt er ude på legepladsen eller på tur, hvor der er muligheder for at klatre, balancere og bevæge sig i ujævnt terræn.
 - At tilbyder aktiviteter som barnet selv kan gå i gang med, som f. eks. at puslespil, stable klodser, puttekasser, duplo, lego og perler
 - At de voksne igangsætter lege, hvor barnet bruger kroppen, som f.eks. sanglege, boldspil, forhindringsbane og regellege.
 - At snakke med barnet om kroppen og dens funktioner.
 - At støtte og opmuntre barnet til selv at kunne tage tøj af og på, samt selv kan klare toiletbesøg.
 - At lave aktiviteter hvor vi arbejder med perler, maler eller leger med modellervoks.
 - Planlagte motoriske aktiviteter i Borgerhuset.
 - At stimulere barnets sanser.
 - At have retningslinier for hygiejne.

Natur, udeliv og science

”Naturopplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Mål:

Vi ønsker, at barnet, mens det går i Andersen & Ko, skal have mulighed for:

- At udvikle respekt og forståelse for og opleve glæden ved at være i naturen.
- At lære naturen at kende med alle sanser og opleve den som kilde til og rum for leg, oplevelser og viden.
- At tilegne sig mange forskellige erfaringer med naturen, naturfænomener, science og miljø.

Hvilke kompetencer og erfaringer ønsker vi at udvikle hos barnet:

- At barnet lærer at omgås naturen med respekt, forståelse, nysgerrighed og undren.
- At barnet får mulighed for erfaringer med dyr og planter.
- At barnet erfarer at naturen er levende.
- At barnet oplever skiftende årstider og naturens gang.
- At barnet erfarer hvad naturen kan bruges til.
- At barnet får mulighed for at bruge naturen til kropslige udfoldelser og mentale oplevelser.
- At barnet oplever naturen som et sted med rum og plads og som fremmer muligheden for fordybelse.
- At barnet får skærpet sine sanser gennem naturopplevelser.
- At barnet lærer og erfarer om vejret.
- At barnet lærer om dagen og årets gang.
- At gøre børnene bevidste om hvad der hører hjemme i naturen og hvad der ikke hører hjemme i naturen.

Metoder:

Det opnår vi ved:

- At vi har og bruger et udfordrende og inspirerende udemiljø. F.eks. i kraft af rutsjebane, sandkasse, hængekøjer, balancebomme, løbecykler, frugttræer, nålegran og blomster.
- At barnet jævnligt er ude på legepladsen eller på tur, hvor der er muligheder for at klatre, balancere og bevæge sig i ujævnt terræn, uanset årstid og vejr.
- At vi tager "naturen" med hjem og ind i huset til undersøgelse og refleksion.
- At bruge både fag - og skønlitteratur om natur og science i arbejdet med barnet.
- At de voksne bruger sig selv og deres viden til at skærpe barnets interesse for naturen og naturvidenskaben.
- At de voksne griber børnenes idéer og undersøger sammen med dem.
- At snakke om det vi ser og møder i naturen.
- At både børn og voksne er passende påklædt.
- At være nysgerrige voksne, der oplever og undres sammen med barnet.
- At barnet får lov til at udforske naturen og bruge sine sanser.
- At barnet får lov til at være i samt bruge naturen til leg.
- At udfordre barnets nysgerrighed ved at spørge og svare.
- At inddrage naturens materialer i leg og kreative aktiviteter.
- At lære barnet hvordan vi færdes i naturen.
- At bruge bålpladsen.
- At snakke om, illustrere samt afprøve naturfænomener.
- At vi undres sammen med børnene og ikke altid giver dem svaret men derimod sammen undres og undersøger.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Mål:

Vi ønsker, at barnet, mens det går i Andersen & Ko, skal have mulighed for:

- At møde voksne, der formidler kultur og støtter dem i, at afprøve flere forskellige udtryksformer.
- At få kendskab til forskellige materialer.
- At barnet lærer at benytte forskellige værktøjer.
- At lære om kulturelle værdier, herunder sociale omgangsformer.
- At opleve og deltage i kulturelle traditioner.

Hvilke kompetencer og erfaringer ønsker vi at udvikle hos barnet:

- At barnet er nysgerrigt og har lyst til, at udforske verden omkring sig.
- At barnet er tolerant og har forståelse for andre kulturer og værdier end sine egne.
- At barnet kan benytte forskellige udtryksformer.
- At barnet kan begå sig som forventeligt i forskellige situationer.

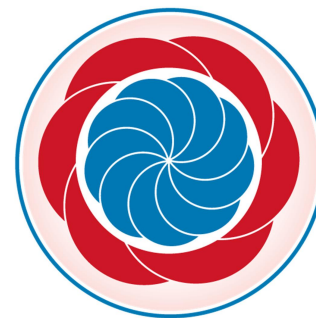
Metoder

Det opnår vi ved:

- De voksne er engagerede, inspirerende og opmuntrende.
- At vi ind imellem udstiller barnet udtryksformer.
- At give barnet kulturelle oplevelser igennem f. eks. teater, musik og sanglege.
- At lære barnet sig selv, andre og verden at kende, gennem vores fælles værdigrundlag.

- At barnet lærer at begå sig andre steder end i vuggestuen.
- At have traditioner for både børn og voksne.
- At bruge årets gang og højtider i den pædagogiske planlægning.

Evalueringens kultur

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringens kultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringens praksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringens kultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Vi arbejder med 2 former for dokumentation;

1. Dokumentation med henblik på formidling - ekstern
2. Dokumentation med henblik på evaluering - intern

Dokumentation med henblik på formidling

Andersen & Ko anvender vi flere forskellige former for pædagogisk dokumentation. Det kan eksempelvis være børns tegninger, fotos/fotocollager, udstillinger og tekst. Dokumentationen kan rette sig mod de børn, der er involveret i oplevelsen eller aktiviteten samt mod de andre børn i vuggestuen, forældre og gæster. Dokumentationen er tillige et særdeles vigtigt redskab for personalet til en synliggørelse af vores praksis samt en refleksion af praksis, så vi kan blive klogere og mere bevidste om, hvordan børn tænker, udtrykker sig og lærer i hverdagen.

Børns tegninger

Vi bruger barnets tegninger og eventuel tekst til dokumentation i huset og i barnets bog m.m. For børnehavebørnene kan det være at vi efter en aktivitet, tur, oplevelse el. lign. får børnene til at tegne/bearbejde de indtryk, som det har givet dem at være med. Vi bruger tegningerne og eventuel tekst til dokumentation i huse og i barnets bog m.m..

Fotos

Ved aktiviteter, ture og dagligdagsoplevelser tager vi billeder, som vi bruger til at vise, hvad vi har oplevet. Billederne vises frem med eller uden tekst, som en del af en samlet dokumentation el. lig.. Herefter kommer nogle af billederne i barnets bog eller de bliver gemt i huset som en del af vore samlede dokumentationer om praksis.

Dagbogen

Bogen står i garderoben og hver stue har sin egen bog. Heri bliver der hver dag skrevet om hvad der er sket på stuen. Det er forskelligt hvor meget der står fra dag til dag, men vi forsøger at lave det som en vekselvirkning mellem det korte og det lange. Ofte bliver der også sat et par billeder ind i bogen til stor glæde for især børnene.

Udstillinger

Nogle gange laver vi udstillinger i vores små glasskabe, hvor børn og voksne viser det materiale frem, som de har lavet eller har arbejdet med undervejs. Det kan også være ting der bliver hængt op rundt om i huset eller lignende. Det kan være tale om et færdigt produkt der er lavet eller der kan være tale om synliggørelse af er proces og noget der er blevet arbejdet med undervejs.

Barnets bog

I Andersen & Ko arbejder vi med "Barnets bog" Når barnet starter, laver vi en mappe, hvor der er nogle introducerende sider, hvor vi så bygger videre på den med tegninger, fotos, dokumentationer el.lign. Vi ser barnets bog som en mulighed for at knytte bånd mellem hjemmet og os i Andersen & Ko, hvilket giver barnet en bevidsthed om sig selv, sit hjem og livet i Andersen & Ko. Barnets bog kan ses som et kapitel i barnets liv, som de kan tage med videre ud i livet.

Dokumentation med henblik på evaluering

Vi evaluerer løbende. På stuemøder, personalemøder og i dagligdagen, hvor vi samler og udveksler erfaringer. Vi taler om hvad der var godt og som fungerede. Hvorfor det fungerede og om vi kan gøre det endnu bedre. Vi snakker også om hvad der var mindre godt, hvorfor det ikke fungerede og hvordan det evt. kan ændres til næste gang.

Vi udveksler idéer, metoder og redskaber til hvordan vi arbejder reflekterende, så vi udvikler praksis.

Når vi arbejder temabaseret anvender vi et skema til både målsætning og evaluering. Dette skema sikrer, at vi kommer omkring alle punkterne i læreplanerne og det fungerer rigtig godt, da det tydeligt viser de opstillede mål, samt giver plads til, at vi kan evaluere på om vi nåede målene samt ikke mindst hvorfor eller hvorfor vi ikke nåede vores opstillede mål.

Når der er tale om individuelle handleplaner eller andre ting der skal konkretiseres for forældrene anvender vi SMTTE-Modellen. Det er et pædagogisk redskab og en refleksionsmodel der hjælper til at sikre vores arbejde.

Bogstaverne i SMTTE står for;

Sammenhæng, **M**ål, **T**egn, **T**iltag og **E**valuering

SMTTE-Modellen består af et pentagon. De 5 spidser indeholder hver sit element, der er forbundet med de fire andre. Modellen skal opfattes som et dynamisk redskab, hvor man kan springe frem og tilbage mellem de fem elementer.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Det gør vi ved at der ind imellem til personalemøderne bliver udvalgt et tema eller to, som vi så gennemgår, snakker om og retter til, hvis vi syntes at der er noget der ikke er som det skal være.

Derudover oplever vi, at det ofte er givtigt at tage udgangspunkt i det materiale der kommer fra kommunen inden tilsynet.

Her kan I finde yderligere inspiration til arbejdet med den pædagogiske læreplan

Til at understøtte og inspirere jeres videre arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan er der udviklet en række øvrige materialer. Alle inspirationsmaterialer – nuværende og kommende – kan findes på www.emu.dk/dagtilbud

Redskab til selvevaluering er en ramme til systematisk at analysere jeres praksis inden for centrale områder i den styrkede pædagogiske læreplan.

Redskab til forandringsproces indeholder fem tilgange til, hvordan I kan arbejde med forandring og forankring af et stærkt pædagogisk læringsmiljø.

Film introducerer indholdet i og illustrerer hovedpointer fra publikationen *Den styrkede pædagogiske læreplan*.

Forskellige tematiske materialer dykker ned i viden om et tema og giver inspiration til dialog og handling. Her er bl.a. materialer om evaluerende pædagogisk praksis, som understøtter en systematisk tilgang til det at evaluere.

Der offentliggøres løbende nye temaer.

Alle materialer kan findes på www.emu.dk/dagtilbud